

Professional Belonging in Nursing Students: A Qualitative Research

Zarshenas L¹, Sharif F^{2*}, Molazem Z³, Khayyer M⁴, Ebadi A⁵, Zare N⁶

¹Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Community Based Psychiatric Care Research Center, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

²Department of Mental Health Nursing, Community Based Nursing and Midwifery Research Center, School of Nursing and Midwifery, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

³Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

⁴Department of educational psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran

⁵Department of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

⁶Department of Biostatistics, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

Abstract

Background: Considering the importance of sense of belonging in the formation of professional identity and clinical experiences of nursing students, in this study, the factors involved in the sense of belonging from nursing students' perspective were studied to promote and form this phenomenon in nursing students explaining the factors involved.

Methods: A Qualitative research design was adopted and data were collected through 15 semi-structured interviews with nursing students. The recorded interviews were analyzed using content analysis. The validity of the data was evaluated using the criteria of credibility, dependability, and conformability.

Results: The data were extracted in 2 main categories: 1- Perceived consequences which included a subset of the community acceptance, internal perspective, feedback from the instructors, viewing the results, interaction with peers, family acceptance, and learning experiences, 2- Professional relationships which included a subset of health communications, staff interpersonal communication, interpersonal communication of the students with their instructors, and student acceptance in the ward.

Conclusion: Considering the importance of perceived consequences and professional communications, creating a situation in which students feel they are part of the care team is of high importance. To this end, preparation and training of personnel to accept students as their future colleagues should be considered by education planners. The introduction of professional nursing in the community can play a supporting role in providing a sense of belonging in nursing students.

Keywords: Professional, Qualitative, Nursing students, Socialization

Sadra Med Sci J 2018; 6(1): 45-56

Received: Sep. 29th, 2017

Accepted: Dec. 1st, 2017

*Corresponding Author: **Sharif F.** Community Based Psychiatric Care Research Center. Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran, farkhondeh_Sharif@yahoo.com

مجله علوم پزشکی صدرا

دوره ۶، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۶، صفحات ۴۵ تا ۵۶

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۹/۱۰ تاریخ دریافت: ۹۶/۰۷/۰۷

مقاله پژوهشی

(Original Article)

تعلق حرفه ای در دانشجویان پرستاری - یک مطالعه کیفی

لادن زرشناس^۱، فرخنده شریف^{۱*}، زهرا ملازم^۲، محمد خیر^۳، عباس عبادی^۴، نجف زارع^۵^۱مرکز تحقیقات مراقبت های روان جامعه نگر، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران^۲دانشگاه علوم پزشکی شیراز، دانشکده پرستاری و مامایی، شیراز، ایران^۳بخش روانشناسی تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران^۴مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران^۵بخش آمار زیستی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

چکیده

مقدمه: با توجه به اهمیت حس تعلق در شکل گیری ادراک حرفه ای و تجارب بالینی دانشجویان پرستاری، در این مطالعه عوامل موثر بر تعلق حرفه ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری مورد بررسی قرار گرفته تا با شرح فاکتورهای دخیل در آن، زمینه ارتقاء و شکل گیری آن را در دانشجویان پرستاری فراهم آورد.

مواد و روش: در این مطالعه کیفی داده ها از طریق ۱۵ مصاحبه نیمه ساختاریافته با دانشجویان کارشناسی پرستاری جمع آوری گردید. مصاحبه های ضبط شده با روش آنالیز محتوا تحلیل شدند. روایی داده ها با استفاده از معیارهای اعتبار، قابلیت اعتماد و تایید پذیری بررسی گردید.

یافته ها: آنالیز داده ها در مجموع ۲ طبقه اصلی را استخراج کرد ۱- پیامدهای درک شده شامل زیر مجموعه های پذیرش جامعه، نگرش درونی، بازخورد از مدرس، دیدن نتیجه کار، پذیرش خانواده، تجارب یادگیری ۲- ارتباطات حرفه ای با زیر مجموعه های ارتباطات درمانی، ارتباطات بین فردی پرسنل، ارتباطات بین استاد با دانشجو و پذیرش دانشجو در بخش

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تاکید دانشجویان بر نقش پیامدهای درک شده و ارتباطات حرفه ای، تلاش برای ایجاد شرایطی که دانشجویان احساس کنند عضوی از تیم مراقبت هستند و آماده سازی و آموزش کارکنان جهت پذیرفتن دانشجویان به عنوان همکاران آینده خود باید مورد توجه برنامه ریزان آموزش قرار گیرد. معرفی پرستاری حرفه ای در سطح جامعه می تواند نقش حمایت کننده در تعلق حرفه ای دانشجویان پرستاری داشته باشد.

واژگان کلیدی: تعلق حرفه ای، تحقیق کیفی، دانشجویان پرستاری

* نویسنده مسئول: فرخنده شریف، مرکز تحقیقات مراقبت های روان جامعه نگر - دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. farkhondeh_Sharif@yahoo.com

مقدمه

اصولاً ادراک حرفه ای افراد در ۲-۳ سال اول ورود به حرفه شکل می گیرد و این ادراک شالوده هویت حرفه ای آنها را شکل می دهد. از رسالت های آموزش پرستاری آماده نمودن پرستاران برای ورود به حرفه و انجام نقش های محوله به نحوی است که نه ایجاد فرسودگی و ناامیدی نماید و نه برای جامعه پرستاری و مددجویان مخاطره آمیز گردد (۱). به اعتقاد سکرِت (Secret) و همکاران این فرایند از زمان پذیرش فرد در رشته پرستاری آغاز می گردد (۲، ۳). سکرِت (۲۰۰۳) اجتماعی شدن دانشجویان پرستاری را با دارا بودن سه جزء تعلق (Belonging)، دانستن (Knowing) و تصدیق (Affirmation) توصیف می کند. بر این اساس برای اینکه دانشجویان حرفه ای شوند باید همراه با دانش مورد نیاز برای بیماران و خانواده ها و تایید این توانایی ها از طریق تعامل با دیگران، عضو ارزشمندی از تیم پرستاری شوند (۴) به علاوه در منابع متعدد به ماهیت چند بعدی و مشکلات محیط های بالینی اشاره شده است. یک راه پی بردن به این مشکلات- و مفهوم سازی دوباره تجارب بالینی دانشجویان پرستاری از طریق توجه به تعلق حرفه ای است (۵).

توجه به حس تعلق در محیط های آموزشی در طول دهه گذشته مورد تاکید قرار گرفته است (۶). تعلق حرفه ای پدیده ای مهم در دانشجویان پرستاری و کسانی است که در آموزش آنها دخیل هستند (۷). تعلق حرفه ای نیاز پایه و اساسی انسان است. یک حس مشترک اجتماعی معنادار که حس امنیت و همبستگی را ایجاد می کند. تجربه تعلق حرفه ای در هر فرد، واحد و عمیقاً فردی و وابسته به زمینه ای است (۸) که تجربه اتفاق می افتد و در پاسخ به درجه ای است که فرد احساس امنیت، پذیرفته شدن، ارزش و احترام توسط گروه، ارتباط با گروه و ارزشهای حرفه ای آنها را دارد (۹).

برنهورت (Bornhott) تعلق حرفه ای را کلید ساخت هویت فردی و اجتماعی می داند. نیاز به تعلق حرفه ای،

نیاز پایه سایکولوژیکال است. جنبه مهم سلامت روان، خوب بودن اجتماعی و مرتبط با فرایند ارتباط است. تعلق، عنصر پیوستگی فرد به افراد، مکانها، اشیا و فراهم کننده معنا و حس امنیت است (۱۰). لوت و همکاران در کتاب خود تعلق را جنبه تاریکی در دانشجویان پرستاری عنوان کرده اند. نبود ارتباطات کاری معنادار بین حرفه ای، منجر به پذیرش بدون سوال تصمیمات و سازگاری با رفتارهای منفی اعضا گروه می گردد (۱۱، ۱۲). حس تعلق حرفه ای در دانشجویان، سلامت جسمی بهتری را به همراه دارد (۱۳). فردی که احساس تعلق دارد می تواند با همکاران خود به خوبی کار کرده و مشکلات خود را اداره کند، بعلاوه ارتباط مثبتی بین افزایش حس تعلق و انگیزه، توجه به دیگران و رفتارهای بین فردی مثبت در کلاس دیده شده است (۱۴). از دید روانشناسی تعلق بعنوان مفهومی مهم در توسعه انسان، انگیزه، توسعه شخصیت، خوب بودن روانی و سلامت، موثر بودن درمانی، انگیزه دانشگاهی و موفقیت، هویت و ارتباطات گروهی می باشد (۱۵). تحقیقات نشان داده که حس تعلق منجر به پیش بینی پیامد های دانشگاهی شده و انگیزه و تلاش فرد را تحت تاثیر قرار می دهد. همچنین نگرش فرد نسبت به یادگیری و خصوصاً خود کارآمدی دانشگاهی را تحت تاثیر قرار می دهد. بسیاری از محققان آموزشی نیاز به تعلق را یکی از مهمترین نیازهای تمام دانشجویان برای عملکرد خوب در محیط های یادگیری معرفی کرده اند. احساس تعلق می تواند تاثیر مستقیم و قوی روی انگیزه دانشجویان داشته باشد. دانشجویانی که حس تعلق را در محیط های آموزشی تجربه می کنند انگیزه بیشتری دارند و بیشتر در فعالیت های کلاسی و دانشکده شرکت می کنند. همچنین لذت، شادی، علاقه بیشتری برای شرکت در فعالیت های یادگیری را نشان می دهند و برعکس کسانی که احساس جدا شدن می کنند اضطراب، خستگی و غمگینی را در طول دوران دانشگاهی تجربه می کنند و عملکرد آنها را در دوران دانشگاه تحت تاثیر قرار می دهد (۶). بنابراین مهم است که تعلق حرفه ای برای درک ابعاد محیط های بالینی

هدفمند و از بین دانشجویان پرستاری که تمایل به شرکت در مطالعه داشتند و حداقل دو ترم بالینی را گذرانده بودند انجام شد. در مجموع ۱۵ مصاحبه فردی با دانشجویان پرستاری انجام شد. مصاحبه ها ابتدا با سوالات کلی شروع و سپس بر اساس مطالب بیان شده ادامه می یافت، ضمن اینکه محققان سعی داشتند با احاطه بر موقعیت، ارتباط سوالات با هدف مصاحبه حفظ گردد. محور سوالات در مورد تعلق دانشجویان نسبت به رشته پرستاری و عوامل موثر بر تعلق آنها بود. از جمله اینکه یک روز کاری خود را به عنوان پرستار شرح دهید؟ چه زمانهایی احساس تعلق به حرفه می کنید؟ چه عواملی در احساس تعلق شما به حرفه، نقش تسهیل کننده یا بازدارنده دارد؟ مدت هر مصاحبه بسته به موقعیت و شرایط محیطی و موافقت طرفین ۴۵ تا ۶۰ دقیقه بود.

اعتبار داده ها که به معنای کفایت و قدرت متدولوژی است که در این تحقیق از طریق معیارهای زیر بررسی گردید: اعتبار (Credibility) مربوط به روایی درونی است به این معنا که آیا مشارکت کنندگان، معنی داده شده به یافته ها را مرتبط با واقعیت می دانند. (۱۸) در واقع اعتبار، سازگاری یافته ها با واقعیت است. (۱۹) محقق برای کسب اعتبار از شرکت کنندگان می خواست تا یافته ها را مرور کرده و همسانی آنها را با تجارب و نظرات خود تایید نمایند. قابلیت اعتماد (Dependability) که معادل پایایی است و به دنبال این است که نتایج تحقیق چقدر قابل اعتماد است (۱۸). برای این منظور محقق گزارش دقیق جزئیات کار (Audit trail) را ارائه کرده است. تایید پذیری (Confirmability) روشی است که محقق برای تایید یافته های خویش بکار می برد. بر این اساس محقق متن تعدادی از مصاحبه ها، کدها و طبقات استخراج شده در اختیار همکاران پژوهشگر و تعدادی از اعضای هیات علمی که با نحوه آنالیز تحقیقات کیفی آشنا بودند گذاشته و از آنان خواست تا صحت فرآیند کدگذاری داده ها را مورد بررسی قرار دهند.

که هدایت کننده تجارب یادگیری مثبت برای دانشجویان پرستاری است بررسی شود (۱۶). بر این اساس در این مطالعه تعلق حرفه ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری مورد بررسی قرار گرفته تا با شرح این پدیده و فاکتورهای موثر در آن، زمینه ارتقاء و شکل گیری آن را در دانشجویان پرستاری فراهم آورد.

مواد و روش

نوع مطالعه در این پژوهش بصورت کیفی و با روش تحلیل محتوا انجام شد. تحلیل محتوا یک روش تحقیق است که هدف آن ایجاد دانش، کسب بینش جدید، بیان حقایق و راهنمایی برای عملکرد و دست یافتن به شرح گسترده ای از پدیده با رسیدن به مفاهیم و طبقاتی است که پدیده را شرح می دهند. بعلاوه روشی است که به درک معنای ارتباطات و تعیین فرایندهای ضروری در پدیده کمک می کند (۱۷).

واحدهای آنالیز در این تحقیق متن مصاحبه ها و واحدهای معنایی کلمات، جملات و پاراگرافهایی بودند که جنبه های مرتبط با یک زمینه را مطرح می کردند. به هر واحد معنایی کدی تعلق می گرفت و گروهی از محتواها که شباهتی را ارائه می کردند طبقات را تشکیل می دادند.

روش کار به این صورت بود که بعد از جمع آوری داده های اولیه از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته مرحله آنالیز بصورت همزمان شروع شد. داده ها خط به خط خوانده شده و کدهای ابتدایی استخراج گردید. سپس کدها بر پایه تفاوت ها و شباهت ها در طبقات مجزا قرار داده شدند. بعد از این مرحله، طبقات با هدف کاهش طبقات و بر اساس شباهت ها در دستجات کلی تری گروه بندی شدند. در مرحله بعد، توصیف کلی از موضوع تحقیق از طریق دستجات ایجاد شده ارائه گردید. کلیه مصاحبه ها با استفاده از نرم افزار MAXQDA 2007 تحلیل شدند. در نهایت ۱۴ زیر طبقه و ۲ طبقه اصلی بدست آمد.

در این مطالعه روش جمع آوری داده ها مصاحبه های باز و نیمه ساختار یافته فردی می باشد. نمونه گیری به صورت

خیلی وقتها ممکن هست فرد هیچ کاری انجام ندهد. ولی فیدبکی که به شما می ده اون احساس نارضایتی را در شما بوجود می یاره یه مقدار آدم را به چالش می کشه ..... نگرش های منفی که افراد دارند، خیلی وقتها بازخوردهای منفی حتی اون چیزهایی که تو سطح جامعه وجود داره مثلاً یه فیلمی نشون بدن که یه نگرش منفی نسبت به پرستاری داشته باشه یا چیزهایی که مسایل حرفه ای پرستاری هست را بصورت صحیح و واقعی نشون نده اینها می تونه تاثیر داشته باشه اینها جنبه های منفی هست که می تونه تاثیر روی تعلق بذاره.

شرکت کننده شماره ۵ در مورد پذیرش خانواده می گوید: یه تاثیر مثبتی رو پدرم داشتم شاید مثلاً تا دیروز می گفت نه اصلاً به درد نمی خوره رشتتون ..... اما دیدش را تونستم با نشان دادن توانایی رشته ام تغییر بدم. این باعث شد رو اعتماد به نفس من هم نسبت به رشته ام تاثیر بگذاره ....

بر اساس تجارب شرکت کنندگان، نشان دادن پیامد کار دانشجوی و اینکه متوجه شوند کاری برای بیمار انجام داده اند، در احساس مفید بودن و جذب آنها در حرفه نقش داشت. شرکت کننده شماره ۱۲ می گوید:

وقتی نتیجه کار خودت را توی وضعیت بالینی مریض می بینی تاثیر کار خودت را می بینی ..... این ناخودآگاه حس خوبی می ده که امروز مفید بودی، تونستی تو این دوره مفید واقع بشی..... این نشون دهنده این هست که این setting تونسته جذumon کنه

مشارکت کننده ۷ می گوید:

بهبودی یه بیمار حتی فوت بیمار ، وقتی که احساس می کنی تمام تلاشت را کردی و پیش وجدان خودت راحت هستی خیلی مهمه .... این بهترین چیزی بود

بعد از کسب مجوز از دانشگاه و کمیته اخلاق، هدف تحقیق و محرمانه ماندن اسامی برای تک تک شرکت کنندگان توسط محقق توضیح داده شده و رضایت نامه کتبی توسط آنها تایید شد. صحبت مشارکت کنندگان با اطلاع و اجازه آنها با ضبط صوت (recorder) ضبط شد. (طرح شماره ۶۲۲۰)

یافته‌ها

آنالیز داده ها در مجموع ۲ طبقه اصلی را استخراج کرد که در تعلق حرفه ای دانشجویان نقش داشت ۱- پیامدهای درک شده شامل زیر مجموعه های پذیرش جامعه، نگرش درونی، بازخورد مدرس، دیدن نتیجه کار، پذیرش خانواده و تجارب یادگیری و ۲- ارتباطات حرفه ای با زیر مجموعه های ارتباطات درمانی ، ارتباطات بین فردی پرسنل، ارتباطات بین فردی استاد با دانشجو و پذیرش دانشجو در بخش) که در زیر به شرح آنها پرداخته می شود:

پیامدهای درک شده

پیامدهای درک شده از جمله طبقات اصلی استخراج شده از این مطالعه بود. شرکت کنندگان معتقد بودند بازتابهایی که از محیط خارجی و یا درونی دریافت می کنند، باعث تحریک انگیزه آنها شده و در تعلق و پذیرش حرفه ای آنها نقش دارد.

شرکت کنندگان به کرات، پذیرش جامعه و خانواده را از منابعی معرفی می کردند که در آن بدنبال بازتاب مثبت می گردند. اینکه کار آنها در جامعه و خانواده پذیرفته شود، بها داده شود، قبولشان کنند یا اصلاً شناخته شده باشند و افراد ارزش کار مثبت آنها را منتقل کنند برایشان بسیار مهم بود. شرکت کننده شماره ۹ می گوید:

این دید اجتماع باعث یه مقدار سرد شدن می شه. یعنی باعث می شه همین انگیزه درونی، اون آتش درونی یه مقدار افول کنه سرد بشه....

شرکت کننده ۳ می گوید:

که تو شیفتهایی که خودم شب داشتم تجربه کردم
...اینها محرک من بود.

دانشجویان ایجاد فرصت‌های مناسب برای یادگیری را شروعی می‌دانند که طی آن می‌توانند احساس مفید بودن و در نتیجه احساس رضایت درونی کرده و در نهایت منجر به یک انگیزه درونی نسبت به رشته برای آنها می‌گردد. در این میان شرکت‌کنندگان به عواملی اشاره داشتند که قابل توجه است از جمله نوع بیماران، سن بیماران، هوشیار بودن بیمار که همه اینها به نوعی روی نحوه ارتباط آنها تاثیر دارد. از دید شرکت‌کنندگان در سال‌های ابتدایی، آنها باید بتوانند با بیمار خود ارتباط برقرار کنند که منجر به یک احساس مفید بودن و وابستگی نسبت به رشته می‌گردد. شرکت‌کننده شماره ۱۰ می‌گوید:

اگر برای ما بیمارانی گذاشته شود که راحت تر بتوانیم با آنها ارتباط برقرار کنیم اصلاً بتواند حرف بزنند خصوصاً در سالهای پایین تر، در ما انگیزه بیشتری ایجاد می‌شود اینکه بتوانیم باهانش حرف بزنیم، بهش آموزش بدیم این خیلی رضایت خاطر درونی ما را بالا می‌بره، احساس می‌کنیم مفید بودیم و اعتماد به نفس ما را بالا می‌بره....

از عوامل موثر دیگر، بازتاب‌های مربوط به حیطة درونی و فردی است. به گفته شرکت‌کنندگان بازتاب‌های درونی مانند احساس رضایت، منجر به ایجاد انگیزه درونی و احساس مفید بودن می‌شود و علاقه و نگرش مثبتی نسبت به رشته در فرد ایجاد می‌کند. شرکت‌کننده ۱۴ می‌گوید:

... رضایت خاطر که خودم از این حرفه کسب کردم
... باعث شد به این حرفه وابستگی پیدا کنم..

ارتباطات حرفه ای

ارتباطات حرفه ای دومین طبقه اصلی بدست آمده از این پژوهش و از فاکتورهای مهمی بود که بطور قابل توجهی در تعلق حرفه ای دانشجوی نسبت به حرفه تاثیر گذار می‌باشد. ارتباطات درمانی، ارتباطات بین فردی کارکنان، ارتباطات بین فردی استاد با دانشجو، پذیرش دانشجو در بخش از زیر طبقات این طبقه می‌باشند. آنچه دانشجو مشاهده می‌کند و آن را عملاً در روابط خود لمس می‌کند، نقطه عطفی برای تشکیل دیدگاه او نسبت به رشته می‌باشد.

به گفته مشارکت‌کنندگان، برخوردها و رفتار کلامی و غیر کلامی کارکنان از مواردی است که در دیدگاه آنها نسبت به حرفه تاثیرگذار است. شرکت‌کنندگان بخصوص در سال‌های اولیه که به دنبال جایگاه خود در حرفه می‌گردند، مانند آینه ای تمام برخوردها را نظاره گر هستند، آنها برخوردها را چهره ای می‌دانند که از پرستاری وجود دارد و در دیدگاهشان و انتخاب مسیر تعلق حرفه ای شان نقش دارد.

شرکت‌کننده شماره ۹ می‌گوید:

بعضی وقتها روابط خوبی هست مثلاً روابط بین هدنرس و پرسنل زیر دستش را دنبال می‌کنم، می‌بینم که هدنرس چطور داره پرسنلش را حس می‌کنه ارتباط خوب برقرار می‌کنه که حفظشون کنه خوب چیزهای اینجوری تاثیر مثبت داره در نگاه من به حرفه .....

ارتباطات بین فردی استاد با دانشجو از دیگر موارد مورد تاکید بیشتر شرکت‌کنندگان بود که در اعتماد به نفس و افزایش انگیزه و تعلق آنها به حرفه تاثیر گذار است. ارتباطی که در قالب های بازخوردهای کسب شده از مدرس و توجه به پیامد کار دانشجو نمایان می‌گردد. شرکت‌کننده شماره ۱۱ می‌گوید:

در بالین یه سری اساتید هستند مثلاً می‌یان بالا سر بیمار مثلاً می‌گن تو باید این دارو را در ۳۰ سی سی

آموزشی و نگرش درونی، بازخورد از مدرس، دیدن نتیجه کار، پذیرش خانواده و ارتباطات درمانی در انگیزه و تعلق دانشجویان پرستاری به حرفه نقش دارد. بازخوردهایی که افراد بدنبال کارهای خود در این حرفه می بینند آنها را نسبت به حرفه و نقش خود راغب تر می کند و به اعتقاد شرکت کنندگان مثل سپری است در مقابل ناملایمات. برخی کلا پرستاری را عبادت می دانند و این باعث رضایت درونی از خود و باتبع از رشته می شود.

پذیرش جامعه و خانواده از منابعی است که دانشجویان در آن بدنبال بازتاب مثبت می گردند. اینکه کار آنها در جامعه و خانواده پذیرفته شوند، بها داده شوند، قبولشان کنند یا اصلاً شناخته شده باشند و افراد ارزش کار مثبت آنها را منتقل کنند مهم است و دریافت این بازتاب، بطور مستقیم در انگیزه آنها تاثیر دارد. در تحقیق دادگران (۲۰) نیز نشان داده شد که حمایت اجتماعی در انگیزه حرفه ای دانشجویان پرستاری نقش به سزایی دارد.

یکی از مهمترین بازتاب‌هایی که در تعلق حرفه ای دانشجویان نسبت به رشته تاثیر می گذارد بازتابی است که از خانواده دریافت می کنند که هم می تواند انگیزه آنها را بیشتر کند و هم در صورت دریافت بازتاب های منفی می تواند باعث کاهش انگیزه و دلسردی آنها شود. مطالعات هم نشان داده که ترغیب از طرف خانواده، حمایت از حرفه توسط اعضای خانواده حتی پرسیدن سوالات بالینی توسط اقوام در انگیزه بالینی دانشجویان نقش دارد (۲۰). بازتاب درونی که به گفته شرکت کنندگان منجر به ایجاد انگیزه درونی در آنها می شود در واقع از احساس مفید بودن ناشی می شود که برخاسته از رضایت درونی است و خود به نوعی علاقه ایجاد می کند و این علاقه به تدریج منجر به نگرش مثبت نسبت به رشته و وابستگی در فرد می گردد.

دانشجو ایجاد فرصت‌های مناسب برای یادگیری را شروعی می داند که طی آن می تواند احساس مفید

حل می‌کردی ..... ، بالا سر بیمار بعضی وقتها اساتید رعایت نمی کنند، این روی روحیه ما تاثیر داره، وقتی اعتماد به نفسمان بیاد پایین دیگه با بیمار هم نمی‌تونیم درست ارتباط برقرار کنیم و انگیزه ما کاهش پیدا می‌کنه...

بازتابی که دانشجو از استاد دریافت می کند در جذب وی بسیار موثر است. همچنین زمانی که استاد به دانشجو کمک کند تا متوجه شود چه کاری برای بیمار انجام داده، در واقع پیامد کاری را که انجام داده به وی نشان دهد، در احساس مفید بودن وی نقش دارد و فرد را به سمت رشته جذب می کند.

بر اساس تجارب شرکت کنندگان، پذیرش دانشجویان در بخش بعنوان همکاران آینده گروه پرستاری، توجه به افکار و اندیشه های آنها و با ارزش تلقی کردن آنها توسط همکاران بطور قابل توجهی در دیدگاه و تعلق خاطر دانشجو نسبت به حرفه نقش دارد. از دیدگاه شرکت کنندگان، مورد استقبال قرار گرفتن آنها توسط همکاران در احساس تعلق آنها به حرفه نقش دارد. آنها احساس می کنند مورد پذیرش گروه حرفه ای خود هستند. شرکت کننده شماره ۱۴ می گوید:

...وقتی پرسنل، دانشجو را بعنوان یه همکار که قرار است در آینده بیاد باهاشون همکاری بکنه می پذیرند، خیلی خوب تو بخشها بهشون خوشامد می گن، استقبال می کنند باهاشون همکاری می کنند، جاهایی که مشکل دارند خیلی راحت می پذیرند که این دانشجو بی تجربه هست ..... احساس تعلق بیشتری بوجود می یاد .....

بحث

نتایج بدست آمده از این مطالعه نشان داد که پیامدهای درک شده و ارتباطات حرفه ای در تعلق حرفه ای دانشجویان پرستاری نقش عمده ای دارد. بر اساس یافته های بدست آمده از این پژوهش پذیرش جامعه، تجربیات

ارتباطات بین فردی دانشجویان و دیگر اعضای تیم حرفه ای (پرستاری و پزشکی)، بیماران، خانواده ها و محیط بالینی می باشد و همچنین شواهد نشان داد زمانی که دانشجویان احساس می کنند به عنوان یک همتای پرستار با آنها رفتار می شود بطور ویژه ای در حس تعلق آنها تاثیر دارد (۲۲).

از دیدگاه شرکت کنندگان خوشامد گویی توسط همکاران در بخش های بالینی در احساس تعلق آنها به حرفه نقش دارد. آنها احساس کنند مورد پذیرش گروه حرفه ای خود هستند و پرستاران آنها را به عنوان همکاران خود نگاه می کنند. در تحقیق لوت جونز (Levett-Jones) و همکاران (۲۳) نشان داده شد که ارتباط بین دانشجویان و پرسنل، عنصر کلیدی در تجربه دانشجویان می باشد. تحقیقات نشان داده که حمایت و ترغیب از طرف پرسنل اثر مثبتی در دیدگاه دانشجو دارد (۲۴). تحقیق بورگویز (Bourgeois) (۲۰۱۱) و همکاران با هدف توصیف یک مدل جدید آموزش و یادگیری بالینی در دانشجویان لیسانس پرستاری نشان داد، دانشجویانی که احساس می کنند جزئی از تیم هستند و توسط پرسنل مورد ترغیب و خوشامد گویی قرار می گیرند و احساس حمایت می کنند، این احساس تعلق در انگیزه دانشجویان و یادگیری آنها هم تاثیر دارد و از طرفی توانایی آنها را برای یادگیری در یک محیط حمایتی تسهیل می کند (۲۵). رضایت درونی که بیمار بدنبال این ارتباطات پیدا می کند در پذیرش نقش حرفه ای آنها تاثیر گذار است و از طرفی وقتی این پذیرش شکل می گیرد بطور دو طرفه ای روی ارتباطات هم تاثیر مثبت دارد.

ارتباطات بین فردی استاد با دانشجو از دیگر موارد مورد تاکید بیشتر شرکت کنندگان بود که در اعتماد به نفس و افزایش انگیزه و تعلق آنها به حرفه تاثیر گذار است. ارتباطی که در قالب های بازخوردهای کسب شده از مدرس و توجه به پیامد کار دانشجو

بودن در حرفه نماید. نوع و سن بیماران و هوشیار بودن بیمار، به نوعی روی نحوه ارتباط دانشجویان تاثیر دارد. آنها باید بتوانند ارتباط برقرار کنند تا پیامد مثبت کار خود را ببینند و به رضایت درونی نسبت به حرفه و کار انجام شده خود برسند. دانشجویان بدنبال شرایطی هستند که بتوانند پیامد کار خود را ببینند، وقتی بتوانند با بیمار ارتباط برقرار کنند یعنی بیمارانی داشته باشند که توانایی برقراری ارتباط با آنها را داشته باشند، خصوصاً در سالهای اول که فرد بدنبال کسب پیامد مثبت است، اعتماد به نفسشان بالا می رود، بتدریج احساس مفید بودن می کنند و جذب حرفه می شوند.

بر اساس تحقیقات انجام شده تجارب مثبت یادگیری در محیط، منجر به انگیزش، پذیرش دانشجو و ایجاد جو مثبت در میان مراقبت دهنده ها می شود (۲۱). عملاً در سال های اول که دانشجو بدنبال کسب پیامد مثبت است، تخصیص بیماران با حال عمومی بهتر و فراهم کردن شرایطی که دانشجو بتواند با بیمارانش رابطه خوبی برقرار کند، تاثیر زیادی در دریافت بازخوردهای مثبت و شکل گیری نگرش مثبت حرفه ای در آنها را دارد.

ارتباطات حرفه ای هم از فاکتورهای مهمی است که شاید بتوان گفت پایه تغییرات بعدی است که در دانشجویان و در نهایت پرستاران آینده ایجاد می گردد. در این طبقه، ابعادی از ارتباطات حرفه ای دیده می شود که به همراه کسب پیامدهای مثبت، فرد را به سمت کسب هویت حرفه ای می کشاند. پذیرفته شدن در گروه حرفه ای، ارتباطات بین فردی پرسنل، ارتباطات بین فردی استاد با دانشجو و پذیرش مدرس در بخش از این دسته است. تحقیق روگو و سدویک (Rougeau & Sedgwick) در سال ۲۰۱۰ با هدف شرح رویدادهایی که حس تعلق دانشجویان لیسانس پرستاری را تحت تاثیر قرار می دهد، نشان داد که تعلق دانشجویان، متاثر از

دانشجویان و اساتید به عنوان همکاران خود و حمایت از آنها از جمله راهکارهای قابل توجه است. همچنین با توجه به نقشی که بازتاب حمایت های اجتماعی و خانواده برای دانشجویان دارد برنامه های آموزشی و آشنا سازی با نقشهای مختلف پرستاری حرفه ای در سطح جامعه کنونی و خانواده ها می تواند نقش حمایت کننده قوی برای دانشجویان در جهت کسب تعلق حرفه ای داشته باشد. همچنین در سیستمهای آموزش دانشگاهی هم باید اساتید و بخصوص مدرسان سالهای اولیه ورود دانشجویان به اهمیت این مفهوم و نقشی که می توانند در افزایش حس تعلق دانشجویان داشته باشند از جمله نحوه ارتباط با دانشجویان، روشهای مختلف تخصیص بیماران، بازتاب و ارزشیابی آشنا شوند.

نتیجه گیری

این مطالعه به اهمیت دو عنصر پیامدهای درک شده و ارتباطات حرفه ای، در تعلق حرفه ای دانشجویان تاکید کرد. تلاش برای ایجاد شرایطی که دانشجویان احساس کنند عضوی از تیم مراقبت هستند از استراتژی هایی است که منجر به کسب پیامدهای مثبتی در جهت شکل گیری تعلق حرفه ای و با تبع آن هویت حرفه ای می شود.

تقدیر و تشکر

مطالعه حاضر از رساله مقطع دکتری خانم دکتر لادن زرناس استخراج شده است و از نظر مالی توسط حمایت دانشگاه علوم پزشکی شیراز (طرح شماره ۶۲۲۰-۹۱) حمایت شده است. نویسندگان از مشارکت کنندگانی که در این طرح همکاری داشتند سپاسگزار است.

تضاد منافع

در این مطالعه تضاد منافع وجود ندارد.

نمایان می گردد. بازخورد از مدرس بازتابی است که دانشجو نسبت به کار و رشته اش از استاد دریافت می کند که در جذب وی بسیار موثر است. زمانی که استاد به دانشجو کمک کند تا او را متوجه نماید چه کاری برای بیمار انجام داده و در واقع پیامد کاری را که انجام داده به وی نشان دهد، دانشجو احساس مفید بودن در رشته می کند. تحقیق مارش (Marsh) و همکاران (۲۰۱۲) نیز نشان داد که ارتباطات موثر دانشجو و مدرس تاثیر مثبتی در سطح انگیزه دانشجویان داشته و فاکتور مهمی در حس تعلق دانشجویان می باشد (۲۶). در تحقیق برون (Brown) (۲۷) نیز نشان داده شد که مدرسان بالینی به عنوان ابزاری در ایجاد هویت پرستاری مثبت یا منفی دانشجویان پرستاری نقش دارند. تحقیق سدویک و روگو (۲۰۱۰) نشان داد کلیه افرادی که با دانشجو در تماس هستند می توانند اثر مثبت یا منفی روی حس تعلق دانشجو داشته باشند. ارتباطات بین فردی دانشجویان با هم و با دیگر اعضای تیم سلامت از جمله پرستاران، بیماران و خانواده آنها و محیط بالینی در حس تعلق آنها تاثیر دارد (۲۲). محیط بالینی خود به نوعی یک محیط یادگیری است و در این محیط است که دانشجویان مسیر اجتماعی شدن و تعلق حرفه ای را طی می کنند. از آنجا که کارکنان پرستاری هم جزئی از این محیط می باشند به گفته مشارکت کنندگان برخورد ها و رفتار کلامی و غیر کلامی آنها در دیدگاه دانشجویان نسبت به حرفه تاثیر گذار است. پذیرش مدرس در بخش، مورد پذیرش قرار گرفتن مدرس و مشاهده آن توسط دانشجو در دید دانشجو، رضایت و انگیزه وی و در نهایت تعلق وی نقش دارد. بر اساس نتایج اخذ شده از پژوهش مسئولین سیستم سلامت باید راهکارها و برنامه هایی را در پیش گیرند تا زمینه این مهم فراهم گردد از جمله آماده سازی پرسنل بیمارستان جهت پذیرفتن

- منابع
10. Hill DL. Sense of belonging as connectedness, American Indian worldview, and mental health. *Archives of Psychiatric Nursing*. 2006; 20(5):210-6.
  11. Levett-Jones T, Bourgeois S. *The clinical placement : an essential guide for nursing students*. Chatswood, N.S.W.: Elsevier; 2010.
  12. Levett-Jones T, Lathlean J. The Ascent to Competence conceptual framework: an outcome of a study of belongingness. *Journal of Clinical Nursing*. 2009; 18(20):2870-9.
  13. Hale CJ, Hannum JW, Espelage DL. Social support and physical health: The importance of belonging. *Journal of American College Health*. 2005; 53(6):276-84.
  14. Corey G. *Theory and practice of counseling and psychotherapy*: Brooks/Cole Pub Co; 2009.
  15. Jones RC. Sense of belonging and its relationship with quality of life and symptom distress among undergraduate college students: Oklahoma State University; 2009.
  16. Levett-Jones T, Lathlean J, Higgins I, McMillan M. Development and psychometric testing of the belongingness scale-clinical placement experience: an international comparative study. *Collegian: Journal of the Royal College of Nursing Australia*. 2009; 16(3):153-62.
  17. Elo S, Kyngäs H. The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*. 2008; 62(1):107-15.
  18. Holloway I, Wheeler S. *Qualitative research in nursing and healthcare*. Chichester, West Sussex, U.K.; Ames, Iowa: Wiley-Blackwell; 2010.
  19. Shenton AK. Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*. 2004; 22(2):63-76.
  1. Nasrabadi AN, Yekta ZP, Saif H, Rasoulzade N. Experiences of professional nurses in the next stage in Iranian nursing. *Journal of Hayat*. 2006; 11(3-4):5-18.
  2. Beck JW. Deconstructing student perceptions of incivility in the nursing education triad: California State University-Los Angeles; 2009.
  3. Wolf LE. *A Study of Socialization of Accelerated BSN Graduates*: Kent State University; 2007.
  4. Shahim A, Lotfi M, Rahmani A. Professional socialization of nursing graduates of Tabriz University of Medical Sciences. *Nursing and Midwifery Journal*. 2011; 5(20):19-25.
  5. Levett-Jones T, Lathlean J, Maguire J, McMillan M. Belongingness: A critique of the concept and implications for nursing education. *Nurse Education Today*. 2007; 27(3):210-8.
  6. Cashmore A, Scott J, Cane C, Bartle C, Dorum K, Jackson P, et al. "Belonging" and "intimacy" factors in the retention of students—an investigation into the student perceptions of effective practice and how that practice can be replicated. *Evaluation*. 2007; 3:6.
  7. Levett-Jones T, Lathlean J, Higgins I, McMillan M, Newcastle N. The duration of clinical placements: a key influence on nursing students' experience of belongingness. *Australian Journal of Advanced Nursing*. 2008; 26(2):8-16.
  8. Kim M, Park SY. Factors affecting the self-directed learning of students at clinical practice course for advanced practice nurse. *Asian Nursing Research*. 2011; 5(1):48-59.
  9. Sedgwick M, Yonge O, Yonge MSO. 'We're it', 'we're a team', 'we're family' means a sense of belonging. *Rural and Remote Health*. 2008; 8:1021.

24. Jones SH. Nursing students' perceptions of working with staff nurses: Montana State University Bozeman; 2010.
25. Bourgeois S, Drayton N, Brown A-M. An innovative model of supportive clinical teaching and learning for undergraduate nursing students: the cluster model. *Nurse Education in Practice*. 2011; 11(2):114-8.
26. Marsh H. Relationships for learning: using pupil voice to define teacher-pupil relationships that enhance pupil engagement. *Management in Education*. 2012; 26(3):161-3.
27. Brown J, Stevens J, Kermode S. Supporting student nurse professionalization: The role of the clinical teacher. *Nurse Education Today*. 2012; 32(5):606-10.
20. Dadgaran I, Parvizy S, Peyrovi H. Nursing students' views of sociocultural factors in clinical learning: A qualitative content analysis. *Japan Journal of Nursing Science*. 2012.
21. Mattila L-R, Pitkäljärvi M, Eriksson E. International student nurses' experiences of clinical practice in the Finnish health care system. *Nurse Education in Practice*. 2010; 10(3):153-7.
22. Sedgwick M, Rougeau J, Rougeau MSJ. Points of tension: a qualitative descriptive study of significant events that influence undergraduate nursing students' sense of belonging. *Rural and Remote Health*. 2010; 10:1569.
23. Levett-Jones T, Lathlean J, Higgins I, McMillan M. Staff-student relationships and their impact on nursing students' belongingness and learning. *Journal of Advanced Nursing*. 2009; 65(2):316-24.

Cite this article as:

Zarshenas L, Sharif F, Molazem Z, Khayyer M, Ebadi A, Zare N. Professional Belonging in Nursing Students: A Qualitative Research. Sadra Med Sci J 2018; 6(1): 45-56.